

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**SZERKESZTI-AZ-UNIO-D-TAGJAIBOL-
ALAKULT-SZERKESZTOBIZOTTSAG
CUPRINSUL**

Zilele de lucru.

Fr.: A. Mezey dr.: In pragul anului nou

—r.: Goethe și arta regală

Fr.: J. S.: Meditatiuni asupra îmbunătățirii
vieții morale.

Fr.: J. Sz.: Schiță istorico culturală din punct
de vedere fr. mas. asupra Ardealului
Din timpuri vechi.

Recenziuni.

Stiri.

Poșta redacțiunii.

Universitatea Babeș-Bolyai Cluj
din Cluj.
M 301 31933
EXEMPLAR LEGAL.

TARTALOM

Munkanaptár.

Dr. Mezey Sándor t.: Az újév küszöbén.

—r.: Goethe és a királyi művészet

S. I. t.: Gondolatok

az erkölcsi élet nemesítéséről.

Sz. J. t.: Művelődéstörténeti vázlat Erdélyről
szks látószögből.

Régi dolgok.

—k— f. t.: Könyvismertetés.

Hírek a nagyvilágból.

Szerkesztői üzenetek

INHALT

Arbeitskalender.

Br. Dr. Mezei Sándor: Zur Jahreswende.

—r.: Goethe und die königliche Kunst.

Br.S. J.: Gedanken über die Veredelung
des sittlichen Lebens.

Br. Sz. J.: Kulturgeschichtliche Skizze
Siebenbürgens vom frmrischen
Gesichtspunkt.

Nur alten Zeilen.

Bücherbesprechung.

Nachrichten.

MUNKANAPTÁR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvar keletén. Helyisége: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 órákor. Páros szerdákön értekezlet — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 órákor. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos, str. Reg. Carol 69.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 órákor. — Profáncim: dr. Ioan Hozan Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 órákor. Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden pénteken este fél 9 órákor. — Profán címe: Dr. Szöllőssi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 órákor. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2 sz. II. em. Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 7 órákor. Páros hétfőkön értekezlet. — Profáncim: Dr. Edelmann Menyhért orvos, Rimanóczy-ucca 12.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 órákor. Páratlan hétfőkön tisztí értekezlet. — Profán címe: Rosenthal Mór ügyvéd, Timişoara, Bulv. Reg. Maria No. 6. Magánügy.

Die Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 órákor. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán címe: Ernst Heitz, Direktor der „Otelul Böhler“, Bucureşti, I. B-dul Domniţei 1.

Kölcsey (Satumare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarosziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lennhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte. Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: La Franc = Maçonnerie Frs. 12.—

O. Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

A. Daiber: Elf Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse) Rm. 1.—

Geischer: Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken Rm. 1.—

Horneffer: Die Freimaurerei Rm. 1.20

Keller: Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“ Rm. 2.—

Neumann: Die Freimaurerei Rm. 1.20

L. de Ponciu: Hinter den Kulissen

I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3.50

II. Judentum und Weltumsturz Rm. 4.—

Schwarz—Bostonitsch: Die Freimaurerei ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken/Just. Rm. 7.20

Das Geheimniss des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5.—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der Freimaurerei Rm. 15.—

Heimichen: Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie Rm. 5.60

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala útján.

Kiadó

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Az újév küszöbén

észembe jutott, hogy a sok száz millió nyomorgó, ruhátlan fagyoskodó ember napi sóhajtása mennyit tehetne ki — energiádvá átszámítva? Talán összesgyűjtve képes volna a világ összes gépeit mozgásba hozni s még fölösleg is maradna. Ezzel szemben a világ önzése denaturálja a búzát, tengerbe dobja a kávé, amikor milliók éheznek. Elégeti a gyapjút, amikor milliók ruhátlanok.

Az egész világ súlyos beteg. A legnagyobb tudósok állják körül betegágyát, egyik puzusát tapintja, másik tüdejét, máját kopogtatja, de orvosságot a betegség ellen senki sem tud.

Mi lesz, ha a millió meg millió sóhaj mégis csak energiádvá sűrűsödik? Ha nekifeszül és felborítja az egész világot és az éhség és nyomor fékevesztett energiája órák alatt összerombolja mindazt, amit a jobbak évezredek alatt építettek: a kultura összes, sok sok fáradsággal szerzett vívmányait?

„Ha összeomlik minden, ami régi . . .”

És mégis lenni kell orvoszernek a világ bajaira. Mégis csak enyhíteni kell azt a sok bánatot, fijdalmat, szenvedést. — Van gyógyszer, csak össze kell fognia a jobbaknak, csak le kell mondani a világot ma uraló önzésről. Csak az emberek erős szolidaritása mentheti még meg ezt a veszendő világot. Ezt a szolidaritást megteremteni az egész világon a szkség hivatása. Kevesen vagyunk, csak egy maroknyi, a világ bajaitól egyformán elgyötört ember, mégis mindegyikünknek száz helyett kell törnie magát és beleordítani a világba: emberek, fogjatok kezét egymással, emberek szeressétek egymást, mert szeretet, összefogás nélkül, vége a világnak.

Boldogabb, jobb újévet, az egész emberiségnek. Több, igazabb szeretetet az egész világnak!

Dr. Mezey Sándor

Goethe és a királyi művészet

— A költő halálának századik évfordulója alkalmából —

Ebben az évben századik évfordulója lesz minden idők egyik legnagyobb költője és szksze, *Johann Wolfgang Goethe* t halálának. Költői munkásságával és azokkal a hatásokkal, melyeket a szabadkőművesség Goethe életére és művészetére gyakorolt, e cikknek nem feladata részletesen foglalkozni. Itt csupán a szkségére vonatkozó adatokat állítottuk össze, jobbára von dr. Hugo Wernecke könyve (*Goethe und die königliche Kunst*) nyomán.

Weimarban, az Amalia páholyban vették fel Goethét szövetségünkbe. E páholyt 1764-ben alapították, Amalia weimari hercegnő védnöksége alatt. Főmestere hosszabb időn át Fritsch Jakab Frigyes titkos tanácsos volt, akihez Goethet kezdetben nem a legjobb barátság fűzte. Később azonban ez a viszony megjavult és a költő 1786 február 13.-án a főmesterhez intézett levelében a szövetség kötelékébe való felvételét kérte. És ugyanez év június 23.-án a szabályszerű skót rituálé szerint felavatták az Amalia páholy inastagjává. Másnap, Keresztelő János napján, diszmunkát és vakolást tartott a páholy, azután azonban — ismeretlen okból — teljes esztendeig szünetelt benne a munka. A következő évi június 23.-án Goethet kérésére legénnyé léptették elő. Mesterré 1782 március 2.-án avatták, Károly Ágost nagyherceggel együtt.

Ebben az időben kezdődött a német szkségben az a forrongás, mely az új formákat kereste. A régi rend hívei görcsösen ragaszkodtak az ősi örökséghez és az így támadt viszályok közepett az Amalia □ nem tehetett egyebet: ismét felfüggesztette munkáját. A herceg külön kérésére azonban a rend vezetőemberei megengedték, hogy formális munka nélkül is újabb fokemelést tarthassanak. Így aztán Károly Ágost herceg, witzlebeni Hartmann Frigyes és Goethe tt. 1782 december 10.-én a negyedik fokot is elérték és felvették őket a „Strikte Observanz” tulajdonképpeni testületébe, a belső rendbe. Goethet azonkívül 1783 febr. 11.-én az ugynevezett „Illuminaten Orden”-be is felvették.

Ezalatt az Amalia □ aludt és csak teljes 26 évi szünetelés után, 1808-ban kezdett újra dolgozni. Hosszas szünetelésébe bizonyára a napoleoni háborúkkal járó rendkívüli állapotok is közrejátszottak. A hosszas pihenés alatt a nézetek is tisztulási folyamaton mentek keresztül és Schröder, a kiváló színész, Herderrel egyetemben kidolgozta az új rituálét, mely azóta csaknem változatlanul ma is érvényben van. Goethe a kőművességnek mindig hű munkása maradt s az Amalia felélesztésében is tevékeny részt vett. A főmester-választáson is kapott három szavazatot.

Most következett az Amalia fénykora. Ekkor bekapcsolódott *Wieland* t. is, aki igen tevékeny részt vett a szks munkában, míg Goethe sokoldalú elfoglaltsága miatt nemigen tudott eljárni a páholy munkáira. Ezért 1812.-ben az akkori főmesterhez, Riedlhez levelet intézett, melyben a megjelenés kötelezettsége alól fölmentést kért, nehogy megnemegedett elmaradásával rossz példát adjon másoknak. Az engedélyt megkapta s ezidőtől kezdve Goethe alig látogatta a munkákat. De a páholy tevékenységét állandóan éber figyelemmel kísérte és az 1831 február 10.-én tartott gyászmunkán Wielandról ő emlékezett meg. Ugyancsak résztvett a páholy 50 éves fennállását ünneplő diszmunkán és — utoljára — az 1815 évi december 15-i munkán, amikor *fidt* avattak fel a szövetség tagjai sorába. Ettől fogva nem járt el a páholyba, de

az összeköttetést továbbra is állandóan fenntartotta és 1830 június 23-án, belépésének ötvenedik évfordulóján, az Amalia disztagjává választotta.

1832 március 22-én Goethe tv. örök keletbe tért. Ugyanaz év János napján szentelt gyasmunkát emlékezetének az Amalia □ nagyszámu nővér jelenlétében. A főmester emlékbeszéde talán a legszebb megemlékezés, amelyet Goetheről irtak és formailag is egyike a legkiválóbb emlékbeszédeknek.

Nem szenved kétséget, hogy ez a nagy költő és nagy ember élete minden pillanatában, szive minden dobbanásában szent buzgóságu mestermunkása volt a szkségnek, bár a szűkebb tevékenységet illetőleg, a páholy munkákban, nem buzgólkodott különösképpen. Érdeklődésének melegével gyakran besugározta a páholyt, igaz barátsággal viseltetett testvérei iránt, de csak nagyritkán lépte át a szentély küszöbét. Ennek okát abban találhatjuk meg, hogy Goethe a dogmatikus, formális páholy munkákért — főként azok régi formáiért — nem tudott lelkesedni. Nem talált kielégülést azokban a formásokban, melyek között az ő idejében a tt.-ek munkája folyt. Az ő nagy lelke mely a tökéletest kereste, a páholyrendnél magasabb, tökéletesebb formákba öltöztette a kőművesi munkát, melyeket ő a saját életművében meg tudott teremteni, de amelyek a kortárs számára aligha lettek volna megközelíthetők. Azért sohasem idegenedett el a szkségtől. Ellenkezőleg: egész életével, munkájával ragyogó célként tűzte elének az ideált, melyet az ő nagy lelke a szkség valódi lényegéről felépített. A Faust II. része, a „der Geisterscher“, számos apró költeménye és mindenekfelett a Wilhelm Meister valóságos gyöngysora a kiváló költői alkotásoknak, melyek mindegyike a szkség lángjánál kapja legszebb ragyogását. Érdekes és sokak előtt ismeretlen, hogy a Meister Wilhelm tanulóévei VII. könyv 9. fejezetében előforduló oktatólevelet a sanktgaleni páholy szószerint felhasználta az I. fok rituáléjában. (A művészet hosszú, de rövid az élet, az itélet nehéz, muló az alkalom. . stb.)

Goethe emberi és szksi munkásságát vaskos kötet sem méltányolhatja érdeme szerint. A Faust ép főmesterének hatalmas műve az a véghetetlen értékű szellemi kincs, mely az őt követő századokra maradt és amelyet csak azok a századok fognak méltányolni, melyeknek lelkébe hat az ő tanítása:

Wendet zur Klarheit
Euch, liebende Flammen !
Die sich verdammen
Heile die Wahrheit ;
Dass die vom Bösen
Froh sich erlösen,
Um in den Allver ei
Selig zu sein.

—1—

Gondolatok az erkölcsi élet nemesítéséről.

Ez volt a címe annak a fölolvásásnak, melyet S. J. a *Könyves Kálmán* baráti kör december 19-iki műsoros estélyén tartott. Minthogy pedig erkölcsi világunk fölötte nagy, szinte áttekinthetetlen, anyaga meg épen kifogyhatatlan, az előadó csak néhány rövidre fogott gondolatot mondott el, megvilágítva a társadalom mai erkölcsi állapotát, erről az idősebbek és az ifjabb nemzedék vélekedését, végül reámutatva azokra a kötelességekre, melyekkel erkölcsi elveinket magasabbra emelhetjük és nemesebbé tehetjük, mi szűkek, akiktől ebben a tekintetben többet vár és követel az élet és az emberiség. A hat részre tagozott munkából az V. és VI. fejezetet az alábbiakban adjuk.

Mik azok a teendőink, melyekkel az erkölcsi elveket magasabbra emelhetjük és nemesebbé tehetjük?

A tanítás, intés, figyelmeztetés szándéka távol állván tőlem, bár tudom, hogy a szó nemesebb értelmében akaratlanul is egymásnak tanítói vagyunk, a felelet-adásnak azt a formáját választom, hogy egy erkölcsi ideált vetitek lelkünk vásznára, egy olyan erkölcsi egyéniségnek a képét, akit példányképpül választhatunk, hogy haladjunk feléje s követvén őt lelki tulajdonságaiban, emelkedjünk föllebb és föllebb, nemesebbé lévén erkölcsi életünknek minden megnyilatkozását.

Ez az erkölcsi ideál nemes lelkű, tiszta jellemű. A nemeslelkű ember pedig: jó ember, a tiszta jellemű: becsületes ember. Ebben a becsületes emberben benne van: a mások iránt való gyöngédség, a maga testi, szellemi és erkölcsi élete iránti szigorúság, a minden cselekedeteiért felelősség érzése, a maga megbecsülése és minden embertársa (embertestvére) minden javának, vagyonának, becsületének tiszteletben tartása.

Ezt a becsületes embert mindig a benne élő erkölcsi erő irányítja és viszi előre s mert mindenkinek csak jót akar, nem irigy, nem kárörvendő, nem gyűlölködik soha, mert lelkét nem engedi vad indulat szolgájának lenni.

Ennek az erkölcsi ideálnak a szeme egész életútján egy láthatatlan iránytűn függ, mely három irányban: a tisztaság, a becsület és szeretet pontjára mutat.

Az élet és az ember szerzete kísértése és csábítása veszi őt is körül, a munkában és küzdelemben démoni, sötét lények angyalképébe öltözve, szíren hangokon énekelve igyekeznek őt törbe ejteni. Majd hír és dicsőség, a hatalom és jóllét lejt előtte csábos táncot, mind csak azt munkálva, hogy elvegye tisztaságát.

A jobb szellem, az iránytű azonban szívében állhatatosan a tisztaságra mutat. Mert nála a munka és küzdelem tisztasága oly erő, mely megóvjá és megőrzi őt az eltévelyedéstől, a mocsoktól, a benne élő eszmények elárulásától.

Az iránytű második pontja a becsületre mutat. Az erkölcsi ideált soha és senki még gyanusítani sem meri. Eszményekért él és azok megvalósítására törekszik: szándékai becsületesek, jóakarátát senki kétségbe nem vonja, becsületét mindenki puritán tisztának, szeplőtelennek tartja. Embertársai osztatlanul biznak benne és nagybecsülik.

Erkölcsi ideálunknak ez a lelki sajátossága: a becsület féltve őrzött kincs az élet minden viszonyában.

Az iránytű harmadik pontja a szeretet legteljesebb mértékére mutat.

Lelkem előtt úgy tűnik föl, mintha az Égből földre kölcsönzött lélek volna s akít a Világ Teremtője csupa szeretetből alkotott volna.

Nem tud haragudni, a gyűlöletet nem tanulja meg, rosszindulat lelkében szállást nem nyerhet, mert ő csak szeretni és szeretni tud mindenkit, még ellenfeleit és ellenségeit is. Pedig őt is bántják, az ő jóságával is visszaélnék.

Vértje és fegyvere, nyugalma, vigasztalása és hatalma csak egyetlenegy: a tiszta önzetlen szeretet. Ezzel vigasztal és gyógyít, irányít és buzdít, vezet s győz meg és hódít.

Ennyit magyarázatul a lelkünk vásznára vetített képről. (Négy *Unio*-beli testvéremről másoltam ezt a képet. Már nem élnek, elköltöztek sorainkból, ám lelküknek képe és hatása sok ezer ember szívében él tovább; az egyik ügyvéd, a másik közjegyző, a harmadik bankigazgató, a negyedik főrabbi volt.)

Az erkölcsi ideál lelke iránytűjének követése nem látszik könnyű föladatnak, mégis csüggednünk nem szabad. Ne veszítsük el hitünket arról, hogy az emberi lélekbe ültetett tiszta és jó érzések teljesen soha ki nem vehetnek, el nem pusztulhatnak. Csak arra törekedjünk, hogy az arra hivatottak s ezek sorában a szkség az emberi közösség érdekében teljesítsék az erkölcsi élet javainak gondozására, fejlesztésére és gyarapítására irányuló kötelességeiket.

Önnevelésünknek soha meg nem szűnő folytatásával rendületlenül arra törekedjünk, hogy a legfőbb erkölcsi törvény: a szeretet formálódjék ki bennünk igazán élő, folyton haladó, egyre gyarapodó szeretetté. Az ilyen szeretet teszi az embert jóvá és biztosítja az egyéni és közéleti hivatás érdekeit és javait. Minthogy pedig ezek az érdekek és javak sokfélék, ezért sokoldalú a szeretet is, mely az ember erkölcsi életében a kötelességérzet és kötelességtudás útján válik az egyesre úgy, mint a közre a megelégedett élet üdítő forrászivévé.

Minthogy pedig az egész erkölcsi életének jó és szép példája, mint nevelő-és lelket építő hatás, a társadalmi életben érvényesül, szükséges, hogy a tiszta lelkű és becsületes emberek száma mennél jobban gyarapodjék.

Ezért az élénk vetített erkölcsi ideál, az erkölcsi eszmény tisztaságának, becsületességének és szeretetének példája legyen előttünk világító fénysugár egyéni, családi, társadalmi és honpolgári életünkben. Ezt az ideált a magunk puritán életével vigyük el mindenüvé, ahol csak megjelenünk, hogy az mint kovász hasson a közösség erkölcsi életének nemesítésére.

A föladat nagy, a cél távolinak látszik szinte az álmok országának tűnik föl, ernyedsében kitartás és rendületlen hit kell a cél eléréséhez és a föladat munkálásához. Mégis az eredmény a siker kétséges nem lehet, mert tudjuk, hogy a Világegyetem Nagy Alkotója

„ . . . nekünk a ködös életutra

Három mécseszt adott.

Nélküle bús lábunk bús útvesztőbe jutna.

Előttünk három fénysáv izzik, ing, vakít:

A szeretet, a remény és a hit.

S köztük a szeretet a legnagyobb szeretet,“ (Ölbey Irén)

Ez a szeretet pedig élet és diadal!

(Budapest)

Művelődéstörténeti vázlat

Erdélyről, a szabadkéművesség látószögéből

— Részletek az Unio munkaprogramjára tüzött erdélyi sorozat bevezető előadásából —

A programtervezet az első előadás témakörét így jelölte meg: *Erdély történelmének fölvázolása az emberi művelődés szempontjából. Mozgalmak, küzdelmek, eredmények, emberek időrendi összefogása, amelyek, illetve akik egyetemes emberi jelentőségüknél fogva is beállíthatók az emberi művelődés történetének első vonalába.* Sz. J. t. előadó bevezetesképpen megjegyezte, hogy Erdély művelődéstörténete máig megíratlan és így tanulmányával ezt a hízagot kellene pótolnia. Nem lévén szaktudós, erre nem vállalkozhat, csak olyan történelemfilozófiai beállítást adhat, melyre átlagos történelmi ismeretek minden intelligens laikust képesé tennének. Hogy némileg mégis elütő lesz — ugymond — a megszokott beállításoktól, ez onnan van, mert vezető szempontjaiban a szkségnek tárgyi igazságra és haladó szellemű világlátásra kötelező tanításait kívánta szem előtt tartani. Az Unio a sorozat valamennyi előadásának közreadását a Testvériség szerkesztőbizottságának kötelességévé tette.

I.

Pár esztendővel ezelőtt kicsi kronológiát állítottam össze a régi memóriák modorában a nevezetesebb erdélyi történelmi dátumokról. Mikor ezzel foglalkoztam, Európa térképe is mindig előttem volt, hogy az összefüggéseket nehogy szem elől tévesszem. Különös törvényszerűséget véltem fölfedezni abban, hogy gazdag, nagy folyóvölgyek mellékterepe, a nehezebb megélhetést nyújtó hegyes vidékek, máig is a népek keveredő lombikjai maradtak, míg a nagy vizeket kísérő termékeny síkságok lakossága legalább is nyolcvan percentben homogén, egynyelvű, egyhittű, egy foglalkozást űző és rokon mentalitású. Két feltűnő zóna kínálkozik Európa térképén különösebb megfigyelések számára tárgyul. Egyik a Keleti Tengert köti össze a Fekete Tengerrel, másik az Északi Tengert a Földközivel. A keletről nyugatra vonuló népvándorlás idején az Európába hódító szándékkal özönlő barbár népek legelsőbben a Visztula-Dnyeszter vonalon torpantak meg mindig. Itt várhatták be a mögöttük özönlő újabb tömegeket, hogy minden erejüket összeszedjék a termékeny Dunamedence és a sok, nagy folyóval szegdelte Germánia meghódítására, Ugyanigy a Középeurópából kiszorult tömegek a Rajna és a Rhone folyók közén torlódtak fel, hogy onnan részben a Szajna-Loire medence, részben a Pó síkság megrohanását előkészítsék. Nem véletlen tehát, hogy ebben a két zónában az etnikum valósággal mozaikszerűen helyezkedett el. Lettek, litvánok, észtek, lengyelek össze-vissza keveredtek kis-orosszal, fehér-orosszal, tatárral, némettel e keleti zóna északi nagyobb felében. Mig délen, ahol a Fekete-tenger északi partvidékén előnyomulók találkoztak a Balkánról felszorított benszülöttekkel, magyar, román, német, kis-orosz, lengyel, ujra tatár és török keveredésben telepedtek le Bukovina, Besarabia, Erdély, Moldva és a Dobruzsza területén, egészen a Dunaldélig. A tágas Havaselve már homogénebb román, a Tisza-Duna völgye homogénebb magyar nyugatra, míg kelet felé az orosz Riviera Odesszától Rosztovig tatár és a partvidéktől északabbra: ukrán, csaknem nyolcvan százalékban. Ugyanigy rá lehetne mutatni a nyugati zónában a belga-flamand-holland-francia-német keveredésre északon, középtűt a német-francia-olasz-rhetormán

Svájra és az egykori Burgund olasz-provencal-francia-szárd és korzika kevertségére délen. Ha számításba vesszük, hogy Krisztus után 340 körül foglalják el a népvándorlás első gót hullámai Erdélyt a rómaiaktól és 1678-ban fizeti Sárosy János követ Erdély utolsó adóját a török szultánnak a zimonyi táborban s hogy voltaképpen ezzel a ténnyel tekinthetjük teljesen befejezettnek a népvándorlás okozta etnikai hullámzást Erdély területén: 1200 esztendőre kell tennünk azt a történelmi periódust, melyben e földterületek etnikai elrendezkedése végbement annyira, hogy ezen lényegesebb változást az I. Lipót uralkodása óta eltelt három kétszáz év még nem vihett keresztül. És hozzátehetjük mindjárt: 1200 esztendőn át, nagyon-nagyon rövid, néha nem is évtizedes megszakításokkal, állandó harctér volt ez a terület, a tőle keletre és nyugatra elhelyezkedett homogénebb tömegek harctere, melyek mindegyike ezt a kevert faju és nyelvű területet végvidéki kívánta bekebelezni a maga birodalmába, hogy továbbra is állandó harctér maradjon s ezzel a maga országból törzslakosságát megkímélje a hadi dúlások által okozható közvetlen sébektől. De ugyanilyen örök harctér Lengyelország és a tőle északra fekvő új államocskák terepe is. Ezeket mérlegre téve: történelmi törvényszerűség van abban, hogy 1914-től 1918-ig a háború két ropant lövészárka éppen e két örök hadizóna közepe között húzódtott végig. Ott, ahol hatalmas birodalmaknak ez legkevésbé fáj s ahol az összekevert néptöredékek a legkönnyebben voltak egymás ellen uszíthatók.

A történelmi eseményeknek azonban rendszerint gazdasági indítókai vannak. Ez a két zóna minden egyébtől eltekintve az egymásra utalt nagy gazdasági területeknek kicserélő pultjával is szolgál történelemelőtti idők óta. Nem véletlen, hogy a középkorban, de még az új kor első századaiban is, a szárazföldi kereskedelem útja nem nyugat-keleti, hanem észak-déli irányban húzódik, hogy egymással szemben a beltengereket összekösse.

A keleti zóna a skandináv és a török nagyhatalom közötti árucserét bonyolította le a Danzig-Varsó-Krakkó-Kassa-Kolozsvár-Brassó-Gyurgyevo-Szambul vonalon. A nyugati zóna a németrómai császárság északi és déli birodalomrészeit kötötte össze s talált kikötőt Genovában és Marseillen a spanyol nagyhatalommal való áruforgalmi kapcsolatok számára. Ezért kísért századok óta két nagy észak-déli vízi kereskedelmi vonal kiképzése, keleten a Visztula és Dnyeszter, nyugaton a Rajna és az Etsch csatornával való összekapcsolása útján. A nyugatkeleti kereskedelem ugyanis jórészt vízen és pedig velencések által délen a Földközi Tengeren, normann és skandináv hajósok által északon a Keleti és Északi Tengeren bonyolítódott le.

Miért volt szükség mindezeknek az elmondására? Főképpen azért, hogy megvilágítást nyerjenek olyan történelmi jelenségek, amelyeket mai szemmel nézve nehezen érthetünk meg. Miért volt lehetséges például, hogy Erdély századokon át gazdaságilag és politikailag a lengyel érdekszférához volt kapcsolódva, míg Magyarország inkább Prágával és Béccsel tartotta az összeköttetést. Báthori István például, aki egyszemélyben volt erdélyi fejedelem és lengyel király, biztosan uralkodott a Danzig-Konstantinápoly-i vonal egész kereskedelmi forgalmán éppugy, akárcsak a nyugati zónáén előbb a németrómai császárok, majd a spanyol nagyhatalom s végül az osztrák Habsburgok. A kereskedelem útjaival pedig párhuzamosak szoktak lenni a szellemi áramlatok útjai is. Erdélyben lengyel közvetítéssel hamarabb terjed a cseh származású huszitizmus, majd a lengyel forrásból táplálkozó unitarizmus, mint a tőle nyugatra eső területeken. Viszont a lutheri és kálvini reformáció előbb jut el

a Duna-Tisza medencébe s csak azután Erdélybe s akkor is a Lipcsével szoros kereskedelmi relációkat tartó százság révén..

Ha a történelmet így, a gazdasági összefüggések szemszögéből nézzük, eltörpül a történetírók sokat vitatott kérdésének jelentősége, hogy ki volt hamarabb Erdélyben, a románok-e, vagy a magyarok? Ez a tény különben sem fontos, mert Erdélynek ténylegesen művelődéstörténete a rómaiak kivonulásától a szászok betelepítéséig — nincs. Akár a magyarok, akár a románok jelentek meg elsőül ezen a területen: mindkettő földmives és pásztornép volt, polgárosulási törekvések nélkül. A civilizáció a német lovagrenddel lépett gyermekcipőben Erdélybe, amit viszont a németrómai uralkodóházzal családi nexusokat ápoló Árpádház rendezett így, Erdély megkérdése nélkül.

Egy bizonyos: Erdély és Moldova az Árpádok idejében nagyon szoros érdekközösségben éltek s ez a kapcsolat szorosabb volt annál, amely a magyarokat a Királyhágón túli magyarokhoz fűzte. A székelyek első keresztény püspöke a moldovai Milkovban székelt, de addig is, a székelyek Moldva felől hamarabb tették magukévá a bizanci kereszténységet, mint a nyugatiit. Mint-hogy nacionalizmusnak nyoma sincs Európa történelmében a francia forradalomig: magyarok, románok és németek századokon át békés egyetértésben éltek ezeken a területeken. Mármint a köznép egyfelől s a nemesség másfelől. Egészen egyedülálló jelenség az oligarchikus-feudális Európában, hogy az egész székelység az ősfoglalók jussán nem ismert nemesi és jobbágyot, de nem ismertek a szászok sem, akik mint kiváltságokkal felruházott szabad kereskedő nép, hol a székelységgel szövetkezve, hol egymagukban, mindig a feudalizmus tulkapásainak megfékezésére törekedtek. Nyugaton magyar, cseh és osztrák eredetű oligarchák, keleten görög, bulgár és román eredetű fanarióták tették elviselhetetlenné a jobbágyosban tengődő nép életét, mialatt Erdélyben székelyek és szászok vetették féket a harmadik nemzet, a közép és nyugati Erdélyben uralkodó magyar és román nemesség ragadozó szájába. Mert minden ellenkező állítással szemben történelmi tény, hogy Erdélyben románok és magyarok egyforma esélyekkel vételkedhettek a nemesi előjogok és kiváltságokért. Hunyadi János és Mátyás tömegesen nemesítették fajtestvéreiket Hunyadban és Beszterce-Naszódban s ha jobbágyok elnyomásáról szó eshetik, aminthogy méltán eshetik szó azokban a századokban Európaszerte, akkor ezt a pór népet éppen úgy szenvedte a Nopcsák Majládok, Ilyések, Mocioniak, Jósikák, Vaidák őseitől, mint a Kendiek, Nalácziak, Gillyének, Bátoriak, Pálffyak, Rhédeiek, Kemények, Kornisok és más törzsökösen erdélyi magyar nagyuraktól. Legjobb bizonyíték erre, hogy a Zsigmond idejében elsőül fellangolt erdélyi parasztforradalomban együtt harcolt a fellázadt pór népet sorai-ban a magyar és román jobbágy s vezetőik is a román Kardos Jacob és a magyar kispalotya Nagy Antal voltak. Később pedig a jogait védő nemes székelységet Mihály vajda hadai között találjuk, szemben a Bástával szövetkezett nemesurak dandaraival. Annál fájdalmasabb, hogy az idők teltével a román köznép lelkében a nemességgel szemben táplált gyűlölet az egész magyarság elleni általánosítást nyert azért, mert az első időkben a nemesség jelentette magát a nemzetet.

A három erdélyi nemzet uniója is ezekkel a tényekkel számolva kerül helyes megvilágításba. Ezt az uniót a szolnokdobokai Kápolnán kötötték meg első ízben azok, akik azidőt a magyar, a szász és a székely „nemzetet“ jelentették: a magyar-román főnemesség, a székely primorok és a szász városok első vonalban álló gazdag polgárai, a jobbágylázongások mindenkori együttes

erővel történő elnyomására. És nem érdektelen, hogy ezt az uniót 1459-ben a felülről jövő nyomás elleni szövetségként erősítették meg Medgyesen, mikor Mátyás király erős kézzel minden kiváltság letörésére indított elszánt harcot a főnemesség ellen. A három nemzet uniója harmadszor és végleges formában János Zsigmond alatt jön aztán létre, amikor a török által elszakított országrészeknek új alkotmányt kellett adni és ennek az új alkotmánynak alapköve éppen a három nemzet békés együttműködése volt.

Nagy konturokban fel kell ezt a történelmi hátteret vázolni, hogy megérthessük milyen forrásokból fakadtak azok a napjainkban szinte-szinte demokratikusnak tetsző jelenségek, amelyek a kicsi Erdélyt a mi szemünkben az emberi jogok szempontjából mintáállamnak tüntetik fel önálló fejedelemség két századában. A városok az untalan ismétlődő főrangú tulkapások és jobbágyzendülések ellen kénytelenek voltak a maguk falai között a legiobb egyetértésbe hangolni a polgárságot. Kolozsvárott már 1458-ban vegyesnyelvű közigazgatást vezet be a polgári okosság. A 100 tagból álló tanács, a centumpátterek tanácsa, felerészben magyar, felerészben száz polgárokból alakul választás útján. A városbíró évenkénti felváltással a szászok és magyarok soraiból kerül ki. Hasonló jó rend alakul ki Nagyenyeden és mindazokban a szász alapítású városokban, amelyek kivülesnek a szászok tömeges települési helyén, tehát kívül a Királyfölcén és Szeben vidékén. És számtalan kísérlet történik már a fejedelemség kialakulása előtt, hogy Erdély, ez az egészen különleges alkutu országgrész, valamelyes függetlenséget vivjon ki magának Magyarországtól. Legelsőbben az Árpádház fenyegető kihalása idején gondolnak erre. III. András király, az utolsó árpádházi, kénytelen lejönni Erdélybe s külön erdélyi országgyűlést tartani Gyulafehérváron, hogy az utódlás kérdését megbeszéljék s kénytelen a régi erdélyi kiváltságokat újra megerősíteni, nehogy az elszakadás bekövetkezzék. Külön nevezetessége ennek a gyűlésnek, hogy mind a négy erdélyi nemzet, tehát a magyaron, székelyen és szászon kívül a *románság képviselote is* jelen van, ami amellet bizonyít, hogy igenis volt a kezdő századokban az akkor nagyon kis lélekszámú románságnak is beleszólása az ország dolgaiba s ez csak későbbben csenevészedik el és pedig — egyházi befolyásokra. A nyugati és keleti kereszténység nagy harcának egy kis fejezete az, ami Erdélyben ezekben a századokban hol a hamu alatti parázs alakjában szunyad, hol elszánt lázadásokban ki-kirobban. 1366-ban heves kísérlet történik az ortodox románok katolizálására, akiket katolikus papidézma fizetésére köteleznek. A lázadásnak ez a legfőbb oka tisztára gazdasági természetű. És ezzel párhuzamosan jár mindig a székelyek megrendszabályozása, akiket a királyi kincstár mindenképpen a kapu-számszerinti adózásra akar kényszeríteni. Csak néhány értized történetét idézem számokban és eseményekben:

1336. A görög vallású románokat térítik római vallásra. Emiatt lázadások. Ugyanakkor a nemesség teljes adómenteséget kap.

1396. Nikápolyi csatavesztés, Lackfi székely ispán és Mircea román vajda elpártolása miatt.

1436. Székely és román huszita forradalom. Maschin Jakab jezsuita vezetői Erdélybe az inkvizíciót.

1437. Kardos Jacob és nemes Nagy Antal jobbágyforradalma.

1438. A pórlázadást véresen leverik.

1473. Mátyás lustrát rendel a székelyeken és megrendszabályozza őket.

1486. Román pörök lázadása leveretik.

1492. Báthori István vajda sanyargatja a székelyeket.

1498. Román pórok lázadása a katolikus dézma miatt.

1506. Székely lázadás a jogtalan adók miatt.

1514. Dózsa György kereszties forradalma. A jobbágyság szabad költöz-
ködési jogát kétszáz évre elveszik.

1519. Székelyek lázadása Zápolya János vajda ellen.

Nem egészen kétszáz esztendő alatt tiz felkelés és tiz leveretés jut osz-
tályrészétül felváltva a román és székely népnek. Nem lehet mondani, hogy
itt részrehajlás történt volna a nép elnyomásában. Csak az alkalmazott esz-
közök — illetve az ürügyek, amelyek miatt az elnyomás eszközeit alkalma-
zásba vették — voltak mások és mások. Meg kell jegyezni azonban, hogy
ezek az elnyomási tünetek nem erdélyi, nem is magyar specialitások. A kor
feudalis berendezkedésében és a római egyház világalomra törekvésében
kell keresni az alapvető okokat.

(Vége következik.)

RÉGI DOLGOK

E cím alatt régi szks lapokból még ma is
aktuálitással és érdekességgel bíró közlemé-
nyeket hozunk.

Egykori szerb miniszterelnök Kossuth Lajosról

Kossuth Lajos t. emlékére születése századik évfordulóján
tartott gyász munkán 1902 október 25-én Budapesen a többek kö-
zött *Nikolajevics Sveiomir t.*, a beigrádi „Pobratim“ □ tiszt fő-
mestere (volt miniszterelnök) a következő beszédet tartotta:

Boldog vagyok, hogy szerbiai t.-eim engem választottak arra, hogy tol-
mácsoljam szimpatiajüket és bámulatukat ama nagy ember iránt, akinek em-
lékét ünnepelni ma este összegyűltünk. Ez lesz a legbecsesebb misszió, a
melyet életemben teljesítettem. Alig töltöttem be életem ötödik esztendejét,
mikor az Önök hazája a függetlenségért és szabadságért harczolt; de egészen
jól emlékszem, hogy a szerb nép érzelmei és szimpatiai a hadjárat alatt fel-
lázadtak azok ellen, akik az országot ebbe az okosság nélkül való háboruba
belekergették.

Nem mondóm, hogy a magyarok egészen igazságosak voltak a szerbek
irányában; azt sem mondóm, hogy a szerb népnek semmi oka sem volt
szomszédjával elégedetlennek lennie, de az érzés, amely mindenekfölött ural-
kodott, az a nagyrabecsülés érzése volt a nemzet irányában, amely feltáma-
dott, hogy összetörje a zsarnokság bilincseit és amely önfeláldozó módon
küzdött, hogy újra elérje szabadságát. Mert a világnak egy nemzete sincs, a
mely olyan jól tudja, mint mi, hogy mit tesz rabszolgának lenni; és meg tudja
annyira becsülni a szabadság értékét, s azt az áldozatot, a melyet érte hoznak.

Tényeket hozhatnék fel, a melyek állításomat megerősítik; de megfogják
nekem engedni, hogy egy epizódot idézzek fel amelyre nagyon szivesen
gondolok vissza. Sohasem fogom elfelejteni azt a napot, amelyen falubeli
önkéntesek a magyar háborúból visszatértek; a teherszállító kocsik hadizsák-

mánnal voltak tele, azután a sebesülteket hozták, s végül jöttek azok, akike megkíméltek az ellenség fegyverei. Végigvonult a menet az országuton és egyszerre megállt egy ház előtt. Egy asszony, aki engem tartott a karján házá-
nak küszöbéről így kiáltott rokonaira, akik a háboruból jöttek és be akartak lépni:

— Az a háboru, ahonnan ti most visszatértek, nem volt szent háboru. Ti azok ellen harcoltatok, akik szabadok akartak lenni. Mielőtt beléptek, menjetek és mossaátok meg a kezeteket, menjetek a templomba és tisztítsátok meg a lelketeket Isten előtt attól a nagy büntől, amelyet elkövetettek.

Ez az asszony az én anyám volt és szavainak értelmét csak később fogtam fel. Mert az a nemzet, a mely a szabadságot szereti, kell, hogy megbecsülje a mások szabadságát.

Azok az események, a melyek a 48—49-iki háborura következtek, igen eklatáns módon erősítették meg ezt az igazságot úgy nálunk, mint Önöknél. Nem akarok hosszasan foglalkozni azokkal a kemény megpróbáltatásokkal, a melyeket népeink a háboru után elszenvedtek, csak arról a tényről akarok megemlékezni, amely igazolja az én állításomat, s ez az hogy csak ezután az összetűködés után közeleedtünk jobban egymáshoz. Ez a háboru megtanított bennünket arra, hogy becsüljük egymást. Senki sem becsülte meg jobban az én nemzetem erényeit, mint maga Kossuth. Senkisésem volt jobb indulattal a balkáni népek iránt, mint ő. És cserébe mindjárt az első napon meghódította Kossuth a szerbek szimpatiáit. És ezek a szimpátiák a háboru után még csak növekedtek.

Röviden csak annyit akarok mondani: mi szerbek tiszteljük Kossuthban a nemes és nagy ellenfelet, tiszteljük benne a szomszéd nemzetnek nagy nemzeti hőst. Tiszteljük benne az emberiség és szabadság előharczosát, tiszteljük Kossuth Lajosban az illusztris államférfiut, az igazi szabadjóművest, a ki a legszebb és legnemesebb eszméket hirdette mind a két szomszéd nemzetnek. Ebben az értelemben, ezekkel az érzelmekkel csatlakozunk önökhöz mi, én és barátaim, testvéreim, a nagy férfiú emlékének ünneplésében.

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

A képes beszéd kulturális jelentősége

Ilyen cím alatt profán közönség számára a Hera kiadásban kis könyv jelent meg, Erwin Raffe tollából. Tartalma igen érdekes és a szabadjómű-
vesség berendezéseinek és jelvényei-
nek olyan magyarázatát adja, hogy
érdemesnek tartottuk azt kivonatosa-
n a tv.-kel közölni. A könyvben lefekte-
tett gondolatokat tudom nyos kutató-
sok támasztják alá és nagyrészt épen
ezen kutatások eredményei. A képes
beszéd és a jelképek használata ós-

régi időkben is szokásos volt. Az
első írásjegyek valójában a néplelket
mozgató jelenségeknek és események-
nek képek formájában való visszatük-
röztetései. Hasonlóképpen a régi isten
és herosi mítoszok is csak a néplelek-
ben lakó igazságok képek formájában
való lerögzítésének foghatók fel.

A képes és jelképes beszédnek sok-
kal nagyobb nevelő hatása van, mint
a szimpla írásjegyek. E tétel igazsága
ma is helytálló. És ez az oka annak,

hogy a megváltozott viszonyok ellenére a vallásalapítók jelképes beszédei a ma emberére is nagy hatással vannak. A jelképes oktatási mód soha se fogja elveszíteni fontosságát és különös kiépítést, elmélyítést talált a szk. □-ban. Ez a társaság különben nem titkos társaság. Bárki érdeklődő a könyvtárakban egészen a legrégebb időkre visszamenőleg a szabadkőművesség történeti fejlődése, tanai és egyéb berendezéseiről teljes tájékoztatást nyerhet. A kir. műv. tanai egyébként azonosak minden erkölcsös ember hitvallásával. Kivánatos volna ezeket a tanokat megfelelő formában a profán életben is terjeszteni, mert sokan vannak, és főleg értékes elemek, akik nem ismerik a szabadkőműves alapelveket s ezért idegenkedéssel viseltetnek iránta. Fokozza a bizalmatlanságot még az is, hogy bizonyos körök a szabadkőművességben valami antinacionális klubfélélt látnak vagy olyan társaságokat, amelyek csak azért alakultak, hogy zsidó világhatalmi célokat szolgáljanak.

A szabadkőművesség tanainak mélyítése igen fontos, mert nem engedhető meg hogy felületes alkalmazásukból olyan állapot fejlődjék, amelyet H. Zshocke akként jellemez, hogy a szabadkőművesség őszszakállu gyermekek játéka lett.

Ami most a képes beszéd és a szimbolumok keletkezését illeti, megállapítható, hogy létrejöttük a természeti tünemények és azok kihatásai az emberi lélekre eredményezték.

Az ősrégi népek szent írásai képekben voltak megírva, mert ezek legalkalmasabbak voltak arra, hogy értelemfeletti dolgokat is kifejezésre juttassanak. Ezen képek és szimbolumok nem csak valami fogalom vagy szó visszaadásra szolgáltak, hanem hordozói lettek valami átéltnak. Erre céloz a kínai filozófus, mikor azt mondja, hogy „minden, aminek formája van, a formátlanból veszi eredetét.” Minden

természeti tünemény megtekintése vagy átélése a látó ember érzékeiben visszhangot ébreszt és reflexíve arra készíti, hogy a jelenségek oka felett gondolkozzék. Így tehát természetes, hogy a régi misztikában az ilyen jelképes beszéd egy külön tananyag volt. A dolgok létrejövésének okát kutatni az emberi természetben rejlik. Ez eredményezi az emberiség egész fejlődését.

Az egyiptomiaknál a szárnyakkal ellátott napkorong jelképezte a jónak győzelmét a rossz felett. Az üres golyó a királyi hatalmat. A keresztény képes írásban a négy evangelistát is különböző szimbólum jelképezte. Így például Jánost a sas. Ennek az ősrégi természetes írásnak nagyrésze még máma is él a szabadkőművesség jeleiben. És ez az írás és jelképes beszédmód igen mély gyökerű. A megismerésen alapszik e társaság története, etikája és ereje.

Ha valamelyik jelkép alapfogalmát az idők folyamán nem érezték már át egész terjedelmében, különböző díszítéseket hozzáadván közelebb hozták ezt az észszerű megértéshez és így keletkeztek az allegóriák.

A szabadkőműves jelképes beszéd nemcsak a pusztá megértés eszköze, hanem forrása is egyúttal a szellemi élvezetnek. A fény jelképezi Isten létezését, a lélek halhatatlanságát. Szabad szelleméhez hűen a szabadkőművesség a jelkép értelmezését nem korlátozza, de a jelkép soha istenképpé nem válik és ennél fogva a szabadkőművesség teljesen monotheistikus jellegű. Külömben a szabadkőműves jelképes beszédben jó rendszeresség is van. A jelképeket legnagyobb mértékben a közműveltségéből vették át.

Az univerzumot mozgató őserőt, amit az indiai filozófia parabrahamnak nevez, amelynek a zsidó teológia a „kimondhatatlan isten” nevet adott, üres mező ábrázolja. A látható kozmoszt és a tudománytól feltételezett

központi fényforrást a pont jelképezi. Ez egyúttal a monodimenzionális fény-sugár végtelenül kicsiny része.

Ebből fejlődött a kezdet és vég nélküli szellem jelképe a kör. A kozmikus genetikus erőt ábrázolja a merőleges vonás által átmetszett kör. Ha a kör vízintes vonással van metszve, kapjuk a feminin genetikus erőt. Az előbbivel szemben ez utóbbit chaosnak vagy sötétségnek is értelmezték. A két jelt egyesítve és a kört elhagyva kapják a tudomány által használt pozitív és negatív jeleket, melyek különben viszonylagos helyzetükben keresztet alkotnak, amely tartalmazza egy a háromszöget, mint a derékszöget is.

A kereszt jelképezi az emberi léte-zést, amelynek mint a keresztnek négy határpontja van. Születés, élet, halál és szellemi halhatatlanság.

A kristalizációs képződési proce-szus jelképe a tűz, amelynek szimbó-luma viszont a hegyével felfelé mutató háromszög.

Az őstüzet a régi népek a már em-lített parabrahmnak, a kozmikus szel-lem ajándékának vélték és lényéből származottnak gondolták. Ennélfogva semmiféle vallásos cselekvésnél nem hiányozhatott. Megváltó, gyógyító ha-tást tulajdonítottak neki. De még a mai napi katolikus vallásban elő forduló „tisztító tűz“ fogalma is abból a gondolatból veszi eredetét, hogy a lelkek mielőtt isten színe elé járulhat-nak, egy ilyen tűzön kell, hogy kereszt ülmenjenek.

Az őstüznek (phta-nak) a jelképe a háromszög. Ennek az őstüznek köbe faragott jelképét egy a régi, mint a mai építészeti formák között megtaláljuk. Ide sorolhatók az obeliszek, a piramisok, a kínai pagodák, de a gó-tikus tornyok is.

Allegorikusan a tűz jelképezi a tu-dományt, az életet, a szenvedélyt, a szerelmet, a vigszágot.

A tűzből szétáradó fény, főleg a nap-fény, a jónak, az igazságnak, a pros-

perálásnak jelképe. De ezen „mithra“-a szellemi lument is ábrázolja. Majdnem minden arikus hitvallási for-rás ilyen értelmű napfényre alapozta tanait, de úgy, hogy ez is csak va-lami magosabb rendű szellem folyo-mánya

Láttuk, hogy az őstűz jelképe a háromszög volt De ez egyúttal a csil-lag fényt ábrázolja. A napfény képe a kör, a koszoru és a sugár koszoru a gyűrű és a szem. Nem véletlen, hogy a napfényről alegorikusan keresztény vallási cselekedetknél is megemlékez-nek. Imák és áldások a fény fogalmát spirituális felfogásban tartalmazzák például „Et lux aeterna luceat ei.“ Nem véletlen, hogy hitvallás alapítók és moráltanítók az emberi szellemet isten szikrájának nevezték. Fény, su-gár, szikra az, amit az indusok „brah-ma“-nak neveztek és ezen jelenség amelynek végső fizikai mivoltát nem ismerjük, igen közel áll ahhoz, amit mi életnek általában nevezünk. Tűz, fény és élet tehát az erő és mozgás szülött-jei. Olyan erő és olyan mozgás szül-öttjei, amely mögött az áll, amit isten-nek szoktunk mondani. Egy dogma és jelképnélküli fogalom.

A fény és tűz használata a szabad-kömvés szertartásban jelképezi az is-teni fény és az emberi élet feltámadá-sát. A három pilléren, amelyek külön-ben a vallásosság, a jog és a huma-nitást jelképezik, meggyújtjuk a gyer-tyákat, hogy világosságot terjesszenek a műhelyben. A műhely megvilágítása különben, szemelőtt tartva a mondotta-kat a szabadkömvés szertartás leg-szebb részét képezi.

A fény megteremtette magának a szemet, amely sugárhatásra az ember belső életét visszatükrözi és így hatal-mas beszédet beszél. Nem csoda, ha a szemet is jelkép gyanánt használták. Ábrázolva : pont a körben, jelkép által messze földeken találjuk, mint „isten szemét“. Sokszor a szem sugárkoszo-ru által van körülvéve, jelképezi isten

minden tudását. De a jelkép az észbeli látást is akarja demonstrálni, így tartalmazza a „sors“ is a gondviselés fogalmát. A tudás, a bölcsesség és a szeretet jelképe a szem a háromszögben: jelképezi a szívből a megismerést. Az egész világ isten szeme, mondja a szabadkőművesség és minden villágosság az ő fényétől származik, evvel az érdeknélküli barátság és az általános emberszeretet gyakorlására céloz.

És folytatja a szerző mondván a holdról, hogy ezen kozmikus fényforrás misztikus halvány fénye készítse a szabadkőművesség apostolait arra, hogy saját belsejüket vizsgálva önismérésre törekedjenek. A fátyla szimbolikusan becsületet, vágyódást és törekvést jelent. Helyettesítve gyertyával és a koporsónál felállítva: kathartikus (tisztító) erőt szimbolizál. —k—f.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Magyarország

Szatmári Mór halála. A magyarországi újságírás egyik kiválósága, a jeles tollu publicista, akinek a *Demokrácia* baráti körben történt lelkes ünnepléséről lapunk múlt évi novemberi számában emlékeztünk meg, december 29-én, életének 76-ik évében meghalt Budapesten. Nemes hagyományok embere volt, aki tollát mindig a közérdeknek szentelte. Szerénysége és jó modora sok barátot és tisztelt biztositott számára nemcsak a hírlapírói társadalomban, hanem a közélet szélesebb köreiben is. A Demokráciának 1888 óta tagja s egyben alapítója volt. A szabadkőművességben is általános tisztelet és igaz nagybecsülés övezte. Október 15-iki (75. születésnapja alkalmából tartott) baráti összejövetelen, fölemelően hangzott ajakáról a vallomás, hogy őt a szkségben mindig szárnyára vette és viszi ma is föfelé a jóság győzelmébe vetelt törhetetlen hit és bizakodás. Ez a hite őrizte meg derült világnézetét is. Temetése január 1. volt általános, nagy részvét mellett. (s.)

Az építő munka útján. A szkségnek, bárhol éljen és hasson, legfőbb föladata önmaga lelkeségének és kultuszának ápolása emelése és virágoztatása, mert az ismeretekben gazdagodásunk, az érzésekben nemesedésünk, a jót és

szépet szolgáló akarásunk mind-mind az ember boldogulását és boldogságát valósítja meg. E cél felé a belső és külső építő munka útján igyekeznek baráti köreink tagjai is nemcsak találkozóikon, hanem a köz- és magánéletben is. December 11-én a *Comenius* és *Archimedes* baráti körök közösen egybejövő tagjai a nagy szabadkőműves, Kazinczy Ferenc emlékének hódoltak. T. I. ujtotta föl a „szent öreg“ élete és munkássága kiemelkedő és jellegzetes vonásait és méltaita emberi és szkszi erényeit. Egyike ő azoknak a nagyjainknak, akiktől mindenkor sokat tanulhatunk. Találón mondta el róla az előadó, hogy Kazinczyban a hazafi, az ember és a szks. egybehangzóan olvadt egybe. Mint nyetvujtót, író és költőt, mint férjet, mint családapát, mint barátot, mint széleslátókörű ember-testvért ragyogóan szép tulajdonságokkal ékesítette föl a Világegyetem Alkotója. A másik előadó dr. H. V. volt, aki a jelenvoltakkal az Általános Szabadkőművesi Liga célját, hivatását ismertette meg, képét nyújtva a szeptember hónapban Párisban tartott kongresszus lefolyásának. — December 15-én a *Galilei* baráti körben F. I. második előadásával befejezte azt a tanulmányát, melyben a modern fizikai világkép kialakulását igyekezett megismertetni. Tanulmányát ott folytatta, hogy

az ókorban sok helyütt virágzó, de a középkorban igen háttérbe szorított természettudomány, a Galilei által megkezdett kísérleti — kutató — módszer hatása alatt, új életre kel s a XVIII. század fluidum elméletei a XIX. században hullámelméletekké alakulnak át. A hő, a fény, az elektromosság, a mágnesesség, az ultraviolet sugárzás alaptermészetük szempontjából közös nevezőre kerülnek. Majd a különböző teoriák, mint a modern atomteoria, quantumteoria és végül a relativitás-teoria lezárják a modern fizikai világkép hatalmas ívét, megvilágítván azokat az elgondolásokat és számokban kifejezett alapelveket, melyek ennek a világképnek a pilléreit alkotják és amelyek egyben jelzőkövei annak a nagy utnak, melyet a gyenge ember szellemi szárnyain tett meg a világegyetem nagy titkai felé. A ritka elmélyedéssel készített tanulmányhoz, fejtegetésekhez B. L. és dr. P. I. szoltak hozzá, hangsúlyozva, hogy a tudományok előhaladása mindig az emberiségnek tesz szolgálatot s a tudományunk végső célja is ugyanaz, ami a szakszéggé: jobbá, nemesebbé, tökéletesebbé tenni az embert. Egy harmadik fölszólaló arról a tanulságról elmélkedett, hogy a tudomány megvilágította fizikai világkép óriási méretei, a majdnem elképzelhetetlen és áttekinthetetlen távolságok térben és időben, a gyakorta fenhéjazó, gögös, a mindent eltöltő szeretetet csak ajakán hordozó embert mindenha csak szerénységre, alázatosságra, a kölcsönös megbecsülésre kellene intsék, figyelmeztessék. — December 29, az *Apáthy István* baráti körben, Sz. J. meleg otthonában, dr. B. J. igen érdekes képet nyújtott Spanyolország földrajzi és természetrajzi viszonyairól, népeinek erkölcsi, anyagi és szellemi állapotairól. A több éven át közvetlen tapasztalások alapján szerzett ismeretek élénk és színes előadása osztatlan érdeklődés kísérte. Dr. F. I. és dr. K. A. szoltak a lelkeket gazdagító tanításhoz, — Az

ujév első napján délben a baráti körök számos tagja keresték föl dr. B. K.-t, hogy valamennyien és a távollevők nevében tisztességet tegyenek előtte s kívánjanak neki áldást életére az ujesztendőben is. (S. I.) (Budapest.)

A királyi művészet útja. Folyóiratunk múlt évi december havi füzetében szoltunk arról az előadásorozatról, melyet a Sas baráti kör indított a végéből, hogy, teljes világitásba hozva a szkség helyzetét Európában, a) tisztázza mai helyzetét, b) kutassa ellenzői támadásának okait, c) reámutasson építő munkájára, d) fölvesse a kérdést: vajjon utopia-e a kir. művészet? A második előadást, új világszemlélet alapján, Dr. D. J. tartotta. Eszmegazdag előadásában foglalkozott a mai válságos helyzettel. Föltárta a gazdasági és lelki válságok okait, melyek gazdaságiak, politikaiak, társadalmiak, erkölcsiek. Az eddigi eredmény: kezdünk tisztán látni, érezzük, hogy egy új rendnek kell kialakulnia. Ebben az új életformában a termelés és fogyasztás összhangjának mikéntjét egy világgazdasági értekezlet állapíthatná meg. A szkség hivatása és föladata ezzel az új világgal szemben is, hogy keresse az élet célját. Az új rend is azt követeli tőlünk, hogy ápoljuk a tiszta erkölcsöt, dolgozzunk a szellem szabadságáért, munkáljuk saját nemesbülésünket s igyekezzünk megteremteni az egyetemes testvériséget. Készítsük elő az újvilág alapjait s a felebaráti szeretetet szolgáljuk gyakorlati intézményekkel. Az állami föladatot képező szociális munka mellett, csökkentjük minimumra a beszédkultuszt, emeljük az általános emberi nivót s folytassunk belső munkát ahol csak megfordulunk. Erkölcsi világunknak is módosulnia kell. A cél: munka, eszköze: szeretet. Az embert is mintegy ujja kell alkotni: az önként vállalt tettekkészségben, az alkotó munkára, a szeretet és jószág gyakorlására. Öntsünk tartalmat a kir. művészetbe, s álljon nyitva az út, előttünk

a tér. A költővel biztatja testvéreit: fiaim csak énekeljete! — A témához ezuttal is a kör lelkes vezetője, B. M. szól emelkedett szellemű kisebb tanulmányával. Keresi, kutatja, vizsgálja benne, hogy miért van a szövetség működésének annyi ellenzője s üldözője, amikor kezdet óta eszmei tartalma humanista s alaptörvénye a jóság és mindenha nemes, emberbaráti fölvilágosító munkát folytatott és végez. Ellenfelei a klerizmus és a marxizmus. Majd megállapítja, hogy a szövetség ellen támadó üldözés egyik oka a homogenitás hiánya. Végül behatóan elemzi a tagok megváltoztatása, fölvétele stb. körüli eljárásokat. Meg kell találnunk a módot elleneink meggyőzésére. S. I. (Budapest)

Ausztria

A wieni pp. közös munkája. A Np. főtitkárának-határozatából folyólag a wieni pp. havonta közös munkákat tartanak, melyekben fontosabb aktuális témákat tárgyalnak meg. Egy-szersmint a tt. közötti érintkezés és vélemények kicserélésének előmozdítását is szolgálja. Az első közös munka nov. 13.-án folyt le a Nm.-, Dr. Richard Schlesinger elnöklésével. Ezen Eugen Lennhoff t. a szkség jelenlegi világhelyzetéről referált, áttekintő képét nyújtva a legégetőbb kérdéseknek. A munkának kiváló zenei teljesítmények adták meg az ünnepléses keretet.

(W. Frmr. Ztg.)

Mozart szelleme. „Nem tudjuk, hogy Mozart szks volt-e, de azt tudjuk, hogy ő minden szívbe szeretetet akart oltani és az összes népeket szeretetben és békességben akarta egyesíteni. Ha ágyuk nem dörögnek is a levegőbe, azért a háboru tovább tart, a gazdasági háboru és gyűlölet. Vajha Mozart szelleme hódíthatná meg a világot, a szeretet szelleme . . .“ E szavakkal vette át Karl Seitz wieni po'gármester a nem szks a Mozart emlékére a Mozarthofban felállított emléktáblát. Ime akadnak mé-

gis akadnak profánok, akik tudják, hogy e szkség fogalma fedi a szeretet és békesség fogalmát . . .

Franciaország

„Istenítélet“. Junius 14-én a „Saint Philibert“ gőzös Nantes mellett elsüllyedt, 450 munkás, asszonyok és gyermekek vesztették életüket. Akadtak katolikus lapok, melyek a szerencsétlenségről megemlékezve azt írják, hogy ezek az emberek nem is érdemelték mást. Nem a vihar, nem az oceán, hanem Isten maga okozta a katasztrófát, sülyesztette el a hajót és ölt meg 450 embert. A katolikus „Tiroler Anzeiger“ így ír: Jun. 14.-én Nantesban szent processzió volt. A kommunista „Travailleur“ felhívta a nantes-i szülőket, hogy a processzió ellen egy hajókirándulással tiltakozzanak. Az intézők szkssek voltak és kommunisták, kik a hajón zászlókat és a processziót gúnyoló felirásokat helyeztek el. A hajón a processziót is megakarták tartani, természetesen megszenteltelenítő formában. Mielőtt azonban ezt megtehették volna, a hajó elsüllyedt és csak kevés ember volt megmenthető. Egy héttagu család, akik jóhiszeműleg akartak résztvenni a kiránduláson, csak általt menekült meg, hogy 6 éves gyermekük semmiképen sem akart felmenni a hajóra hanem mindenáron a processzióba akart résztvenni.

Mi nem hisszük, hogy a kirándulás rendezői „szkssek és kommunisták“ lettek volna, annál kevésbé, mert a bo'seviek gyűlölete a szkssek kül nősen a francia szkssek ellen közismert. Az azonban bizonyos, hogy vallási szertartásokat kigúnyoló demonstrációkban szkssek semmi körülmények között sem vesznek részt. Külömben a wieni „Arbeiter Zeitung“-nak van igaza a mikor a fenti kijelentéseket következőképen kommentálja:

„Nagyobb alávalóság igazán el sem képzelhető. 450 ember pusztul el kinos halállal. Dolgozó emberek, asszonyokkal és gyermekekkel, kik hetek óta örül-

tek a hajókirándulásnak, a tengernek, levegőnek, napnak — és az emberszeretet e bizományosai kezeit dörzsölik kárörömmel: „Ezt jól csináltad Uristen“ A halál vakon lecsap és a klerikális élvezők tapsolnak hozzá és istenesnek találják, hogy 450 ember elpusztul, mert azok „kommunisták és szkszek“ voltak. Most újból divatban vannak az istenkáromlási perek, van-e nagyobb istenkáromlás, annál a képnél, melyet ezek az emberek az ő istenükről mutatnak? (W. FRMR. ZTG.)

Albert Lantoine t. sokoldalú elfoglaltsága miatt lemondott a „Bulletin de la Grande Loge de France“ szerkesztéséről. Az ő vezetése alatt a „Bulletin“ kiválóan szerkesztett lap lett, melyben az ő sokoldalú szks tudása erős egyénisége és remek stílusa kitűnően érvényesült.

Németország

A szkség ellen állandósult támadás, különösen a Tannenbergi lovag Schneider (Karlsruhe) támadásai végül mégis reábrták a leipzigit páholyokat, hogy visszavágjanak és egy ecélra egy behívott gyűlésen melyen körülbelül 1500-an jelentek meg, köztük nem egy ellenség is élükön a renegát Schneiderrel. A szkssek a legkiválóbb német szónokokat állították sorompóba és a vitában mindenkinek megengedték a hozzászólást. A gyűlés 5 óra hosszat tartott és a szkssek részéről Ehrig, Mühlhausen, Bischoff és Höpker szólaltak fel. Hogyha ők és támadóik, kik olykor heves jeleneteket idéztek fel, nem is jutottak közös megegyezésre, azért a gyűlés a hallgatók nagy nagy többségére igen jó benyomást tett. Ugyanis mindenkinek, aki nem vast elfogultsággal jelent meg, alkalmat nyújtott mérlegelni a megismertetett szks szellemet és a szokásos szksellenes kifakadásokat és nagyon sokan, kik eddig csak a Ludendorff és csatlósa Schneider gyűlöletes szemüvegén át látták a szkséget alkalmuk nyílt megismerni a szövét-

ség lényegét. Teljesen elhibázott az a vélemény, mely az ilyen védekező gyűléseket fölöslegeseeknek tartja, miután úgy sem hisz az ellenségek meggyőzhetőségében. Kivanatos volna, hogy a leipzigit példát Németországon kívül is utánozkra találjon. (W. Frmr Ztg.)

A hamburgi „Verein deutscher Freimaurer“ szintén rendezett egy estélyt saját helyiségében, melyre nem szksket is meghívott. Zenei bevezetés után Franz Lüdtket tartott előadást „a német szkség mélyebb értelme“ címen.

Berlinben a német pp.-ok túlzó nacionalizmusa miatt kilépett új páholyt alapították, „Post nubila Phoebus“ elnevezés alatt és a p.-nak a Symbolische Grosloge von Deutschland-ba felvételét kérték. A páholy főmestere Dr. Fritz Bensch lett és beiktatása már a közel jövőben megtörténik.

(W. FRMR. ZTG.)

A szászországi Np.-hoz 47 p. tartozik (köztük 5 az országon kívül) 6451 taggal, míg az elmúlt évben 6753 volt a tagok száma.

Katolikus vélemény az ördögmeséről. A katolikus „Kölnische Zeitung“ írja: Elöttem van egy katolikus néplap. Ennek a 6.-ik oldalán olvasom hogy 1840-ben Lyonban a dominikánusok generálisát egy szks meghívta egyik gyűlésükre, melyen „maga az ördög szokott elnökölni.“ A páter elment. Hirtelen kinyílt egy ajtó, melyen át az ördög lépett be. Jandel páter intim barátainak elbeszélte a félelmetes benyomást, melyet ez a látvány reá tett és, hogy minő borzalommal töltötte el őt. Lassacskán összeszedte magát keresztet vetett, mire az ördög eltűnt. „Igazán sajnálatos, hogy ilyen mesékkel minő hamis fogalmakat terjesztünk népünk között. Ezért kötelessége a katolikus sajtónak az ilyen dolgokra felfigyelni és eféléket lehetetlenné tenni. Szent Pál mondja: „Az igazságtól elfogják fordítani a fülöket és mesék felé fordulnak.

Egy katolikus lelkész.

Amerika

Szabdkömvés szobrok Newyorkban

Aligha létezik mégegy város, ahol annyi kiváló embernek állítottak szobrot, a kikiről büszkeséggel állíthatjuk, hogy szövetségünkhöz tartoztak:

Ludwig von Beethoven a Central-parkban. A szobrot Henry Baeren készítette és 1880-ban lett leleplezve. Brooklynban is áll egy Beethovenszobor a Flower Gardenben, Prospekt Park-ban.

Erwin Booth a híres színész, mint Hamlet van modelálva, bronzszobra a Gramercy Parkban áll.

Róbert Burns bronzszobrát a Central Parkban. 1880-ban állították fel, Sir John Steel műve.

David G. Farragut admirális szobra a Maddisonsquaren, Saint Gaudenz műve.

Benjamin Franklint ugyancsak bronzszobor örökíti meg a Printing House Square-n. 1872-ben Plassmann-tól.

Giuseppe Garibaldi bronz emléke a Washington-Squaren az olasz Turuni műve 1888-ból.

Nathan Hale volt a „Martyr Syp of the Revolution”. Szobra a City Hall-parkban, Mac. Monnies-től.

Alexander Hamilton gránit emléke a Central Parkban, Karl Conrads-tól.

A szks emlékművek között szerepel még Alexander v. Humboldt is, aki azonban nem volt egy páholynak sem tagja.

Kossuth Lajosnak a River Side és a 113-utca között állították fel a szobrát 1927, amikor a newyorki Elers Lodge fényes ünnepséget rendezett.

Marquis De la Fayette-nak az Unions Squaren áll hatalmas bronz emléke, F. A. Bartholdy munkája.

Mark Twain és Washington Irving emléket bronztábla őrzi egykori lakóhelyükön, 21. Fifth Avenue-n.

Mazzini Giuseppe, az olasz szabadsághősnek és kiváló szksnek a Central Parkban van bronz mellszobra.

A hivatalos listában szerepel még a nagy német költő Schiller Frigyes is, akinek bronz mellszobra áll a Central Parkban. Schiller azonban nem tartozott szövetségünk tagjai közé.

Sir Walter Scott-nak szintén a Central Parkban áll a bronz emléke, Steel munkája.

Washington és Lafayette-nak a 114. Street West van szobra Bartholdy-tól.

Washingtonnak több szobra van, legnagyobb a Henry Mervin Shrader által készített lovasszobor a Williamsburgh Bridge Plazza-n.

Major General Worth tiszteletére a Broadway és 25. Street-en egy gránit-oszlop áll, James Gudwin Battersontól.

A Sullivan Memorial Fountain a Van Cortland Parkban L. S. Hartley szobrászt dicséri.

Wolfgang Amadeus Mozart tiszteletére Brooklynban a Prospekt Parkban áll bronz emléke.

Amint látható a newyorki Nagypáholy által összeállított szks emlékek listája elég nagy, mégis sokan hiányoznak belőle, hogy kisebb nevet ne említsünk: Goethe, dr. Bájjér t. régebben a newyorki „Führer”-ben megjelent cikkéből tudjuk hogy 1901-ben San Francisco-ban egy Goethe-Schiller emléket lepleztek le. Van még a Metropolitan-Museumban egy mellszobra Goethenak azonban nyilvános helyen Newyorkban szobra nincs. (3 Ringe).

Fia avatja fel az apját. Sant Paul Minnesota-ban a Shekina Lodge No. 171-ben a páholynak a 45. alapítási évfordulóját ünnepelték, amely alkalommal a főmester Walter R. Bielenberg édes atyját Charles Birlenberget mesterfokba emelte. — Ritka eset, hogy egy főmester saját atyját avathatta fel és a páholyban az első ilyen eset volt. A német szabdkömvességben fordult elő, hogy Mozart, a zseniális művész, reábirta atyját, hogy a szövetségbe lépjen. Ekkor írta atyjának (1787 május 28) „Minthogy szorosán véve életünk végcélja a halál, ezért az utóbbi években

ezzel a legjobb és legigazabb barátunkkal olyan jó viszonyba kerültem, hogy képe nemcsak nem félelmetes, hanem inkább vigasztaló és megnyugtató lett.“

William H. Fletcher a **Benjamin B. French Masonic L. No. 15** tagja 95 éves korában örök keletbe költözött. Több, mint 60 évig volt tagja szövetségünknek. A polgárháború alatt a szövetséges hadseregben szolgált **Tonçwall Jackson** generális alatt. (3. Ringe.)

Szabadkőműves statisztika. A „Le Droit Humain“ következő statisztikát közli a különböző országokból: Amerikai Egyesült Államok: 3.500.000, Délamerika 50.000, Ausztrália 192.000, Nagybritania és Irland 470.000, Német-

ország 75.000, Franciaország és a gyarmatok 50.000, Hollandia 8000, Norvégia 10.000, Svédország 22.000, Svájc 5000, Egyiptom 4500, Spanyolország, 7000, Olaszország 7000 (hivatalosan a szkség úgy itt, mint Magyarországon tiltva van, létezik azonban mégis titokban főleg az emigránsok között franciaországban és masutt. — Az egyes országokban 100.000 lakosra esik: Németországban 105, Ausztriában 29, Csehszlovákiában 12. Nagybritania és Irlandban 992, Hollandiában 100, Svédországban 383, Norvégiában 407, Dániában 235, Franciaországban 110, Belgiumban 60, Svájcban 123, Bulgáriában 9, Jugoszláviában 6, Görögországban 105, Romániában 20, Spanyolországban 17, Törökországban 15, Portugáliában 93 szks.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A második évfolyamába lépő *Testvériség* szeretettel köszönti olvasóit, tudósítóit, munkatársait. Tízéve hangoztatták különböző keleteken dolgozó *Testvériség* szks organum megteremtésének szükségét, tízéves kívánságok mentek teljesedésbe a *Testvériség* megindításával és a lap ehhezképest mindenütt, ahova eljutott, szeretetteljes fogadtatásra talált. Ennek köszönhetjük, hogy félévesnél alig hosszabb eddigi pályafutása után, a bekövetkezett enormisan súlyos gazdasági viszonyok közepette is, a *Testvériség* megszüldarvulva friss munkakedvvel s hivatásának teljes felismerésével lépi át az új esztendő küszöbét. Mint egyetlen magyar nyelvű szks organum, igyekeztünk mindenüvé eljutni, ahol magyar nyelven is gyakorolják a kir.: műv.: nemes eszmények megvalósításán fáradozó munkájut. Haturainkon tul, Csehszlovákiában, Magyarországon, Jugoszlaviában, egyre szaporodik ama it. és páholyok száma, akik és amelyek a *Testvériség* révén kísérik figyelemmel a

romániai szkség munkáját, de eljutottunk Ausztriába, Németországba és Amerikába is. Ez a munkánk még a kezdet kezdetén van és bizonyára sok tennivalónk van még ebben az irányban de mielőtt tovább mennénk, olyan belső hiányosságok pótlására is gondolnunk kell, melyek a lapot szellemben és tartalomban magasabb igényű olvasók számára is nélkülözhetetlenné teszik.

A *Testvériség* első számában kurirszolgálatra vállalkoztunk a tv. páholyok között, hogy ezáltal a romániai jánosrendű pp. munkásságába egyöntetűséget vigyünk és a közös célkitűzések vállvetett szolgálatában egymást állandóan figyelemmel kísérve, tanítva, figyelmeztetve, bírálva, avagy már elért eredmények által serkentve, előbbre vigyük a haladás és emberszeretel templomának építését. Ha végiglapozunk eddig megjelent számainkon, meg kell állapítanunk, hogy a magunk elé tűzött feladat megoldásától bizony még nagyon messze vagyunk s hogy elgondolásunk a meg-

valóságban csak félig sikerült. A különböző keletiek munkájáról csak szorványosan közöltünk tudósításokat, amelyekből illetékesen vajmi nehezen tudják figyelemmel kísérni a különböző pp.-ban dolgozók egymás munkásságát és az egyes páholyokban elért eredmények így nem szolgálhattak buzdításul más pp. számára, nem válhatnak ki hozzászólásokat, nem fejlődhettek ki termékeny viták, melyeknek tisztítóiüzében edződik és érik cselekvéssé az eszme.

Önmagát vádolja a szerkesztőbizottság azért, hogy e fontos feladat megoldása körül eddig csak féleredményeket sikerült elérnie. Nekünk kellett volna sűrű levelezéssel, állandó buzdítással a különböző kelet-eken történt eseményekről tudósításokat kicsiholni a tt.-től. Nekünk kellett volna a lapot olyan fontossá tenni a testvérpáholyok érdeklődésében, hogy mulasztottan tennivalók között is elsőnek érezzék a mentől intenzivebb bekapcsolódást a szerkesztőbizottság munkájába, hogy a lap ilyenképpen mindnyájunk ügye: a szkség ideális megnyilatkozási fórumává nőjje ki magát.

Mentségünkre legyen szabad felhoznunk anyagi gyöngeségünket egyrészt, mely nem engedte meg, hogy a levelezést, mint propagandaszokót a szük ég mértéke szerint kihatásnáljuk. Mentsen másoldalról a lap szerkesztőinek terhes profán elfoglaltsága, mely a lap összeállításán túl belterjesebb levelezésre már nem jut at kellő időt. Erőinket valamenynyen önzetlen lelkesedéssel állítottuk az ügy szolgálatába, de többet már aligha tudunk elvonni a megélhetésünkért folytatott profán foglalkozásunktól.

Az új év küszöbén két kérésrel fordulunk tudósító tt.-einkhez. 1. Igyekezzenek összegyűjteni páholyukban mindazokat a kívánságokat és kifogásokat, melyek a tt. körében a lappal szemben akár nyílt munkán, akár magábanbeszélgetések során felmerültek s ezeket összegezve velünk közölni sziveskedjenek. Ezekből akarunk utmutatást meríteni

magunknak a jövőre s a lehetőség keretén belül igyekezni fogunk minden igényt kielégíteni. 2. Külön levélbeli felszólítás nélkül sziveskedjenek minden hónapban egyszer, lehetőleg a hónap ötödikéig páholyuk elmúlt havi munkásságáról összefoglaló tudósítást küldeni még abban az esetben is, ha különösebben kiemelkedő esemény nem fordult volna elő a páholy életében. Kimagasló értékű előadásokat teljes terjedelemben vagy legalább bő szemelvényekkel kivonatolva kérünk, hogy azokat más keleteken is megismerjék, esetleg kalapács alá vehessék. Reméljük, hogy ezzel a módszerrel is közelebb tudunk jutni a lap elé tűzött cél megvalósításához.

Szerénytelenységnek, tehát okvetlenül elkerülendőnek tartanók, hogy az Unio ügyeivel más pp.ról foglalkozzunk csak azért, mert ez a □ a lap megjelenési helyén működik. Ha a szerkesztésért az Unio által kiküldött bizottságot terheli is a felelősség, azért a lap az egész erdélyi szkség megnyilatkozási területe s mindenről tájékozódni és tájékoztatni kíván. Kérjük azokat a külföldi tteket is, akikhez lapunk eljut, kegyeskedjenek a maguk keletén történő eseményekről időnként tudósítani minket. Bel és külföldi tt-einknek egyforma szeretettel állunk rendelkezésére. Mert azt akarjuk elérni, hogy a Testvériség megrendelése és előfizetése ne megerhelést jelentsen a tt-ek szemében, hanem olyan pótolhatatlan kalauzt mi dennemü szks tudnivalók és események megismerésére, mely a ráfordított fillérékért sokszorosan meghaladó szellemi ellenértéket nyújt.

Testvéri üdvözléssel

A szerkesztőbizottság

UJ CIMLAPUNK. A Testvériség mai számától új köntösben jelenik meg. A művészi cimlapot Papp Aurél t., az országos nevű festőművész tervezte és rajzolta. A végzett munkából bárki megálapíthatja, hogy kitünő t-ünk szks. kötelességét teljesítette.